A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (harmadik tanács)

2007. január 25.*

A C-370/05. sz. ügyben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Vestre Landsret (Dánia) a Bírósághoz 2005. október 10-én érkezett, 2005. október 5-i határozatával terjesztett elő az előtte

Uwe Kay Festersen

ellen folytatott büntetőeljárásban,

A BÍRÓSÁG (harmadik tanács),

tagjai: A. Rosas tanácselnök, A. Tizzano, A. Borg Barthet, J. Malenovský (előadó) és U. Lõhmus bírák,

főtanácsnok: C. Stix-Hackl,
hivatalvezető: Fülöp B. tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2006. július 12-i tárgyalásra,

* Az eljárás nyelve: dán.

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– U. K. Festersen képviseletében K. Berning advokat,

– a dán kormány képviseletében J. Molde, meghatalmazotti minőségben, segítője: P. Biering advokat,

– a norvég kormány képviseletében K. Moen és I. Holten, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Közösségek Bizottsága képviseletében H. Støvlbæk, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2006. október 3-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az EK 43. és az EK 56. cikk értelmezésére irányul.

2 Az ügy hátterében az U. K. Festersen ellen indított büntetőeljárás áll, miszerint nem tett eleget arra vonatkozó kötelezettségének, hogy állandó lakóhelyet létesítsen az általa megszerzett, Bov község területén, a Dél-Jütland megyében (Dánia) található földterületen.

A nemzeti jogi háttér

3 A mezőgazdaságról szóló dán törvénynek (landbrugsloven) a 1999. július 15-i 598. sz. rendelettel (lovbekendtgørelse nr. 598 af 15. juli 1999) egységes szerkezetbe foglalt szövegének (a továbbiakban: mezőgazdasági törvény) 2. cikke értelmében:

„(1) Valamennyi mezőgazdasági földterületre a jelen törvény rendelkezései szerinti hasznosítási kötelezettség vonatkozik.

(2) Mezőgazdasági földterületnek az az ingatlan minősül, amelyet az ingatlan-nyilvántartásban ekként tartanak nyilván.

[...]"

4 A mezőgazdasági törvény 4. cikkének (6) bekezdése a következőkről rendelkezik:

„Ha a mezőgazdasági földterület felosztják vagy más módon területe 2 hektár alá csökken, a tulajdonos eltérő rendelkezése hiányában a hasznosítási kötelezettség megszűnik. [...]"

5 A mezőgazdasági törvény 7. cikke értelmében:

„(1) A mezőgazdasági földterületet önálló gazdaságként kell működtetni, és megfelelő lakóépületekkel ellátni, amelyek lakói a földet megművelik, a 8. cikk (4) és (6) bekezdésére, a 9. cikk (1) és (2) bekezdésére, valamint a 10. cikkre is figyelemmel.

(2) A földterületet az elérhető gazdasági haszonra, a háziállatokra vonatkozó állategészségügyi követelményekre, valamint a természet- és környezetvédelmi követelményekre figyelemmel megfelelően kell megművelni.

[...]".

6 Az idézett törvény 16. cikke szerint:

„(1) A külterületen fekvő, 30 hektárnál nagyobb területű mezőgazdasági földterület tulajdonjogát abban az esetben lehet megszerezni, ha

[...]

4. a szerző fél a szerzést követő hat hónapon belül a földterületre helyezi át állandó lakóhelyét,

5. a szerző fél maga műveli a földterületet

[...].

(2) A 30 hektárt meg nem haladó területű mezőgazdasági földterület tulajdonjogát abban az esetben lehet megszerezni, ha a szerző fél eleget tesz az (1) bekezdés 1–4. pontjában foglalt feltételeknek.

[...]".

7 A mezőgazdasági törvény 18. cikke értelmében:

„(1) A 16., 17. és 17a. cikkben foglalt esetek kivételével külterületen fekvő mezőgazdasági földterületet csak az élelmezésügyi, mezőgazdasági és halászati miniszter engedélyével lehet szerezni.

[...]

(4) A miniszter mezőgazdasági földterület megszerzését abban az esetben engedélyezheti, ha azt

1. a 4. cikk (1) bekezdésének 1. pontja értelmében szerzik meg, és számítani lehet arra, hogy a földterületet a közeljövőben az adott célra fogják használni;

2. anyagi haszonszerzés céljából, olyan nem mezőgazdasági hasznosításra tekintettel szerzik, amely egyébként a közérdek szempontjából kívánatos cél;

3. meghatározott célból szerzik, különösen tudományos, művelődési, társadalmi, egészségügyi vagy üdülési célból;

4. vízi élőhely kialakításával, környezet helyreállításával kapcsolatban vagy hasonló okból szerzik, vagy

5. más sajátos körülmények indokolják.

[...]"

8 A mezőgazdasági törvény 27. cikkének (2) bekezdése a következőket állapítja meg:

„(2) Ha a mezőgazdasági földterület megszerzésének vagy mezőgazdasági haszonbérletének engedélyezése iránti kérelmet határidőn belül nem nyújtják be, az illetékes [...] miniszter elrendelheti, hogy a tulajdonos hat hónaptól egy évig terjedő határidőn belül ruházza át másra a földterület tulajdonjogát, illetve hogy a gazdaság haszonbérlője vagy a bérlő ezen határidőn belül szüntesse meg szerződéses viszonyát. Ugyanez vonatkozik arra az esetre, ha az engedélyt elutasították vagy lejárt, vagy ha az engedélyezés feltételei nem teljesülnek. [...]"

9 A mezőgazdasági törvény 33. cikke szerint:

„(1) Bírsággal sújtható az a személy, aki

[...]

3. nem tesz eleget a 8. cikk (5) és (7) bekezdése, a 9. cikk (5) bekezdése, illetve a 27. cikk alapján hozott felszólításnak.

[...]"

10 A mezőgazdasági törvényre vonatkozó, 2000. február 22-i 26. sz. körlevél 62. cikke értelmében:

„Csak egészen kivételes esetben adható a [mezőgazdasági] törvény 18. cikke szerinti engedély mezőgazdasági földterület megszerzésére a 16. cikk (1) bekezdésének 4. pontjában foglalt helybenlakási követelmény alóli határozatlan idejű mentesítés mellett. Ez például olyan esetekre vonatkozik, amikor a fekvés sajátosságai miatt az év nagy részében lehetetlen eleget tenni a helybenlakás követelményének. A rendelkezést megszorítóan kell alkalmazni."

11 A mezőgazdasági törvénnyel összefüggésben a művelési és lakóhelykövetelményre vonatkozó, 1999. július 26-i 627. sz. hirdetmény (bekendtgørelse nr. 627 af 26. juli 1999 om uddannelseskrav og bopælskrav m.v. i henhold til landbrugsloven) 4. cikkének (1) bekezdése szerint a helybenlakás követelményét úgy kell érteni, hogy a kötelezett – meghatározott ideig fennálló, kivételes körülmények bekövetkeztén kívül – állandó és folyamatos jelleggel, éjszakánként is az adott földterületen tartózkodik. A kötelezettnek a települési népesség-nyilvántartásban az adott földterületen lakó személyként kell szerepelnie, és így az az adózás szempontjából is állandó lakóhelyének minősül.

12 A hirdetmény 4. cikkének (2) bekezdése szerint a szerző félnek a földterület megszerzésétől számított nyolc éven át kell eleget tennie a helybenlakás követelményének.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

13 U. K. Festersen német állampolgár 1998-ban megszerezte egy Dél-Jütland megyében fekvő földterület tulajdonjogát, amely az ingatlan-nyilvántartásban mezőgazdasági földterületként szerepelt. A földterület egy belterületen fekvő, 24 áros beépített ingatlanból és egy külterületen fekvő, 3,29 hektáros legelőből áll.

14 Mivel az érintett nem létesített állandó lakóhelyet ezen a földterületen, a Dél-Jütland megyei mezőgazdasági bizottság 2000. szeptember 8-án felszólította, hogy rendezze a helyzetet, és hat hónapon belül idegenítse el a földterületet, hacsak nem tette időközben jogszerűvé a tulajdonjog megszerzésére vonatkozó jogcímét azzal, hogy mentesült a hasznosítási kötelezettség alól, vagy eleget tett a helybenlakás követelményének.

15 2001. július 16-án az említett bizottság újabb hathónapos határidőt állapított meg U. K. Festersennek arra, hogy elidegenítse a tulajdonát, kivéve ha ezen határidő lejárta előtt megteszi az ahhoz szükséges intézkedéseket, hogy tulajdonát legalább 2 hektárra csökkentse, és egyidejűleg mentesítést kérjen a hasznosítási kötelezettség alól, vagy lakóhelyet létesítsen a földterületen.

16 2003. augusztus 18-án a gråsteni helyi bíróság 5000 DKR összegű pénzbüntetést szabott ki U. K. Festersenre, amiért megsértette a mezőgazdasági törvény 33. cikke (1) bekezdésének 3. pontját és 27. cikkének (2) bekezdését, mivel nem tett eleget a Dél-Jütland megyei mezőgazdasági bizottság felszólításának. Továbbá minden megkezdett hónap után 5000 DKR bírság fizetésére kötelezte, amennyiben 2003. december 1-je előtt nem tesz eleget ennek a felszólításnak.

17 U. K. Festersen 2003. június 12-én áthelyezte lakóhelyét a szóban forgó földterületre, és 2003. szeptember 12. óta ezen a címen szerepel Bov község népesség-nyilvántartásában.

18 Az ítélet ellen fellebbezést nyújtott be a Vestre Landsrethez, és a bírság elengedését kérte. Az ügyészség az első fokon hozott ítélet helybenhagyását kérte.

19 U. K. Festersen és az ügyészség ellentétes álláspontot képviselt abban a kérdésben, hogy a mezőgazdasági törvényben foglalt helybenlakási követelmény összeegyeztethető-e a letelepedés szabadságának és a tőke szabad mozgásának az EK 43. és EK 56. cikkben foglalt elvével.

20 Ezen körülmények alapján a Vestre Landsret felfüggesztette eljárását, és az alábbi előzetes döntéshozatal iránti kérdéseket intézte a Bírósághoz:

„1) Az EK 43. és EK 56. cikkbe ütközik-e, ha valamely tagállam a mezőgazdasági földterület megszerzését ahhoz a feltételhez köti, hogy a szerző fél állandó lakóhelyét oda helyezze át?

2) Jelentősége van-e az első kérdés megválaszolása szempontjából annak, hogy a földterület önmagában nem minősülhet működőképes gazdaságnak, illetve hogy a rajta álló lakóépület belterületen fekszik?"

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

21 Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra kér választ, hogy ellentétes-e az EK-Szerződésnek a letelepedés szabadságára (EK 43. cikk) és a tőke szabad mozgására (EK 56. cikk) vonatkozó rendelkezéseivel az olyan nemzeti jogszabály, mint amely az alapügyben szerepel, és amely a mezőgazdasági földterület megszerzését ahhoz a feltételhez köti, hogy a szerző fél állandó lakóhelyet létesítsen ezen a földterületen.

22 Bevezetésképpen emlékeztetni kell arra, hogy a más tagállam területén található ingatlanok megszerzéséhez, hasznosításához és elidegenítéséhez fűződő, az

EK 44. cikk (2) bekezdésének e) pontjából következően a letelepedés jogának szükséges kiegészítését képező jog (a 305/87. sz., Bizottság kontra Görögország ügyben 1989. május 30-án hozott ítéletének [EBHT 1989., 1461. o.] 22. pontja) gyakorlása során tőkemozgást idéz elő (a C-515/99., C-519/99–C-524/99. és C-526/99–C-540/99. sz., Reisch és társai egyesített ügyekben 2002. március 5-én hozott ítélet [EBHT 2002., I-2157. o.] 29. pontja).

23 A tőkemozgások körébe tartoznak azok a műveletek, amelyekkel valamely tagállam területén az ott lakóhellyel nem rendelkező személyek ingatlanberuházást hajtanak végre, amint az a Szerződés [Amszterdami Szerződés által hatályon kívül helyezett] 67. cikkének végrehajtásáról szóló, 1988. június 24-i 88/361/EGK tanácsi irányelv (HL L 178., 5. o.; magyar nyelvű különkiadás 10. fejezet, 1. kötet, 10. o.) I. mellékletében szereplő tőkemozgások nómenklatúrájából következik, amely nómenklatúra a tőkemozgás fogalmának meghatározása kapcsán megtartotta irányadó szerepét (lásd a C-222/97. sz., Trummer és Mayer ügyben 1999. március 16-án hozott ítélet [EBHT 1999., I-1661. o.], 21. pontját; a C-464/98. sz. Stefan-ügyben 2001. január 11-én hozott ítélet [EBHT 2001., I-173. o.] 5. pontját; a fent hivatkozott Reisch és társai ügyben hozott ítélet 30. pontját és a C-386/04. sz., Centro di Musicologia Walter Stauffer ügyben 2006. szeptember 14-én hozott ítélet [EBHT 2006., I-8203. o.] 22. pontját).

24 Azt kell tehát megvizsgálni, hogy akadályozza-e a tőkemozgást az olyan nemzeti jogszabály, mint amilyen az alapügyben szerepel. E tekintetben az ítélkezési gyakorlatból az következik, hogy az EK 56. cikk (1) bekezdése szerint tiltott, tőkemozgást korlátozó intézkedések azon intézkedéseket foglalják magukban, amelyek alkalmasak arra, hogy eltántorítsák a külföldieket attól, hogy valamely tagállamban beruházásokat hajtsanak végre, illetve az említett tagállam lakosait attól, hogy más államokban hajtsanak végre beruházásokat (lásd ebben az értelemben a C-513/03. sz., Van Hilten-van der Heijden ügyben 2006. február 23-án hozott ítélet [EBHT 2006., I-1957. o.] 44. pontját).

25 Ha azonban a dán mezőgazdasági törvény nem is eredményez hátrányos megkülönböztetést a dán állampolgárok és az Európai Unió vagy az Európai Gazdasági Térség más tagállamainak állampolgárai között, ez nem változtat azon, hogy az e jogszabályban megállapított helybenlakási feltétel, amely alól csak a mezőgazdasági miniszter engedélyével adható mentesítés, korlátozza a tőke szabad mozgását.

26 Az ilyen intézkedés mégis elfogadható akkor, ha közérdekű célra irányul, nem hátrányosan megkülönböztető módon alkalmazzák, és megfelel az arányosság elvének, azaz alkalmas a kitűzött cél megvalósítására, és nem megy túl az annak eléréséhez szükséges mértéken (a C-302/97. sz. Konle-ügyben 1999. június 1-jén hozott ítélet [EBHT 1999., I-3099. o.] 40. pontja, a fent hivatkozott Reisch és társai ügyben hozott ítélet 33. pontja és a C-452/01. sz., Ospelt és Schlössle Weissenberg ügyben 2003. szeptember 23-án hozott ítélet [EBHT 2003., I-9743. o.] 34. pontja).

27 A közérdekű cél elérésére irányuló feltétellel kapcsolatban a dán kormány előadja, hogy a nemzeti jogszabály elsősorban a mezőgazdasági földeknek a Dániában hagyományosnak mondható közvetlen hasznosítással történő kihasználásának megőrzésére irányul, és arra, hogy a mezőgazdasági területeket túlnyomórészt tulajdonosaik lakják és műveljék meg, másodsorban területfejlesztési célra: a vidéki térség állandó népességének megtartására és harmadsorban pedig a rendelkezésre álló területek ésszerű használatának előnyben részesítésére az ingatlanpiaci nyomással szemben küzdve.

28 Az ilyen célkitűzések önmagukban közérdekű jellegűek, és alkalmasak a tőke szabad mozgása korlátozásának igazolására (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Konle-ügyben hozott ítélet 40. pontját, a fent hivatkozott Reisch és társai ügyben hozott ítélet 34. pontját, valamint a fent hivatkozott Ospelt és Schlössle Weissenberg ügyben hozott ítélet 38. és 39. pontját). Másfelől, mint ahogyan a dán kormány és az Európai Közösségek Bizottsága előadja, ezek a célkitűzések megfelelnek a közös agrárpolitika célkitűzéseinek, amely politika az EK 33. cikk (1) bekezdésének b) pontja alapján „a mezőgazdasági népesség megfelelő életszínvonalának [...] biztosítására" irányul, és amelynek kidolgozása során figyelembe kell venni „a mezőgazdasági tevékenységnek a mezőgazdaság társadalmi szerkezetéből és a különböző mezőgazdasági régiók közötti szerkezeti és természeti egyenlőtlenségekből adódó sajátos természetét" (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Ospelt és Schlössle Weissenberg ügyben hozott ítélet 40. pontját).

29 Az arányosság elvét illetően meg kell vizsgálni, hogy a megszerzett mezőgazdasági földterületen állandó lakóhely létesítésére vonatkozó kötelezettség megfelelő és szükséges intézkedésnek minősül-e a jelen ítélet 27. pontjában említett célkitűzések megvalósítására, mint ahogyan ezt a dán és a norvég kormány állítja.

30 Az alapügyben szereplő nemzeti intézkedés megfelelőségével kapcsolatban meg kell jegyezni, hogy az csupán helybenlakási követelményt jelent, és a 30 hektárnál kisebb mezőgazdasági földterület megszerzője esetében nem jár együtt személyes hasznosítási kötelezettséggel. Úgy tűnik tehát, hogy az ilyen intézkedés önmagában nem biztosítja a közvetlen hasznosítással történő hagyományos kihasználási mód megőrzésére irányuló célt.

31 A mezőgazdasági törvény második célkitűzését illetően meg kell jegyezni, hogy a helybenlakási követelmény meghatározásánál fogva alkalmas a vidéki népesség megtartására, és főként azoknak a mezőgazdasági termelőknek kell eleget tenniük ennek, akik a mezőgazdasági törvénynek a közvetlen hasznosítási mód előnyben részesítésére irányuló célkitűzésének megfelelően maguk hasznosítják termelőeszközeiket.

32 Meg kell azonban jegyezni, hogy azokra a kísérőjelenségekre tekintettel, amelyek a gazdaságok és a tagosítások számának csökkenésével együtt járnak – ahogyan ez a Bíróság elé terjesztett írásbeli észrevételekből következik, és amelyeket a tárgyaláson sem vitattak –, a vidéki népesség megtartásának biztosítására irányuló célkitűzés

nem valósítható meg, ha a szerző fél történetesen olyan mezőgazdasági termelő, aki már egy másik gazdaságban rendelkezik lakóhellyel. Ilyen helyzetben a helybenlakás követelménye nem biztosítja az említett cél elérését, és ennélfogva nem tűnik úgy, hogy az említett kötelezettség valóban meg tudna felelni önmagában az ilyen célkitűzésnek.

33 A mezőgazdasági törvény harmadik célkitűzésével kapcsolatban meg kell állapítani, hogy a helybenlakás követelménye a mezőgazdasági földterületek potenciális megszerzőinek számát hivatott csökkenteni, és következésképpen csökkentheti a rájuk nehezedő ingatlanpiaci nyomást. Elfogadható tehát, hogy az olyan tagállamban, ahol a mezőgazdasági földek korlátozott természeti erőforrást jelentenek (ez nem is vitatott), közérdekű célra irányul a helybenlakási követelményt tartalmazó nemzeti jogszabály, amely a mezőgazdasági földek tisztán spekulatív célú megszerzését kívánja elkerülni, és így annak elősegítésére irányul, hogy ezeket a földeket elsődlegesen olyanok szerezzék meg, akik azt meg akarják művelni.

34 Azt kell tehát megvizsgálni, hogy a helybenlakás követelménye olyan intézkedésnek minősül-e, amely nem megy túl az ilyen célkitűzés eléréséhez szükséges mértéken.

35 Ennek vizsgálatakor figyelembe kell venni azt a körülményt, hogy az említett kötelezettség nemcsak a tőke szabad mozgását korlátozza, hanem a lakóhely szabad megválasztásának jogát is, amelyet pedig az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt egyezmény (a továbbiakban: az emberi jogok európai egyezménye) negyedik kiegészítő jegyzőkönyve 2. cikkének (1) bekezdése biztosít a szerző fél számára.

36 Az EU 6. cikk (2) bekezdése értelmében „[a]z Unió a közösségi jog általános elveiként tartja tiszteletben az alapvető jogokat, ahogyan azokat az [emberi jogok európai egyezménye] biztosítja, továbbá ahogyan azok a tagállamok közös alkotmányos hagyományaiból erednek" (a C-540/03. sz., Parlament kontra Tanács ügyben 2006. június 27-én hozott ítélet [EBHT 2006., I-5769. o.] 36. pontja).

37 A helybenlakás követelménye így ellentétes az emberi jogok európai egyezményeben biztosított egyik alapvető joggal, és ennélfogva különösen erős korlátozásnak bizonyul. Következésképpen felmerül annak kérdése, hogy alkalmazni lehetett volna-e más, kevésbé korlátozó eszközöket, mint a helybenlakás követelménye.

38 E tekintetben a dán kormány előadja, hogy a szóban forgó kötelezettség nem helyettesíthető olyan kevésbé korlátozó intézkedéssel, amely ugyanolyan hatékonyan megakadályozza azt, hogy a termelési célú mezőgazdasági földek árát a hivatásos termelők számára hátrányosan befolyásolja a tisztán befektetési szándékkal indokolt kereslet.

39 Jóllehet a dán kormány arra hivatkozik, hogy a kívánt árszínvonalat egyedül csak állami szabályozással lehetne fenntartani, azt azonban nem fejti ki, hogy mennyiben lenne az ilyen intézkedés szigorúbb, mint a helybenlakás követelménye. Azt sem indokolja, hogy az iratokban hivatkozott, a mezőgazdasági földterületen fekvő lakóhely bérbeadását ösztönző másik intézkedés mennyiben nyilvánulna korlátozóbbnak a helybenlakás követelményénél. A dán kormány észrevételeiben nem szerepeltet és nem értékel más alkalmas intézkedéseket, amelyek adott esetben kevésbé veszélyeztetik a tőke szabad mozgását, mint például a nem sokkal a szerzést követő telekeladás magasabb kulcsú adóztatása vagy a hosszabb minimális időtartam követelménye a mezőgazdasági földek bérleti szerződései esetében.

40 Így tehát a fentiek alapján a Bíróság nem talált indokot arra, hogy a helybenlakás követelménye szükséges lenne a kívánt cél eléréséhez.

41 Még ha feltételezzük is, hogy a helybenlakás követelménye szükséges lenne a kitűzött cél eléréséhez, mivel kedvező hatást fejt ki az ingatlanpiacon (tekintettel a lakóhely-változtatásokkal mindig együtt járó korlátozásokra, amelyek eltántorítanak az ingatlanpiaci spekulációktól), meg kell említeni, hogy a helybenlakás követelményéhez az a feltétel társul, hogy a lakóhelyet legalább nyolc éven át fenn kell tartani, és az ilyen kiegészítő feltétel nyilvánvalóan túlmegy azon a mértéken, amely szükségesnek tekinthető, különösen mivel a lakhely szabad megválasztására vonatkozó jog gyakorlásának tartós felfüggesztését jelenti.

42 Ahogyan a dán kormány is hivatkozik rá, igaz az, hogy a mezőgazdasági törvény 18. cikke alapján az élelmezésügyi, mezőgazdasági és halászati miniszter engedélyt adhat a mezőgazdasági földterület megszerzésére a helybenlakási követelmény alóli határozatlan idejű mentesítés mellett. A 26. sz. körlevél szerint azonban ez a hatáskör „csak egészen kivételes esetben" gyakorolható, és a rendelkezést „megszorítóan kell alkalmazni".

43 Azonkívül, minthogy a körlevél csak egyetlen példát említ ezekre a körülményekre, nem tájékoztatja a lehetséges földszerzőket arról, hogy mely egyedi helyzetekre vagy célokra tekintettel adható vagy tagadható meg a helybenlakási követelmény alóli mentesítés. A meghatározottság ezen hiánya miatt a magánszemélyek nem ismerhetik meg az EK 56. cikkből eredő jogaik és kötelezettségeik tartalmát, és így az ilyen szabályozás ellentétesnek minősül a jogbiztonság elvével (lásd ebben az értelemben a C-483/99. sz., Bizottság kontra Franciaország ügyben 2002. június 4-én hozott ítélet [EBHT 2002., I-4781. o.] 50. pontját, valamint a C-463/00. sz., Bizottság kontra Spanyolország ügyben 2003. május 13-án hozott ítélet [EBHT 2003., I-4581. o.] 74. és 75. pontját). Semmi esetre sem tűnik úgy, hogy ez a rendszer a hátrányosan megkülönböztető alkalmazás elkerülése érdekében figyelembe vette volna a nem Dániában letelepedett uniós állampolgárok helyzetét.

44 Ilyen feltételek mellett a helybenlakás követelménye – annál is inkább, mivel a jelen ügyben az alapügyben szereplő nemzeti jogszabály a legalább 30 hektáros mezőgazdasági földterületek szerzését nyolcéves időtartamhoz köti – a kitűzött célhoz képest nem tűnik arányos intézkedésnek, és ezért a tőke szabad mozgásának az EK 56. cikkel összeegyeztethetetlen korlátozásának minősül.

45 A dán kormány arra is hivatkozik, hogy a helybenlakás szóban forgó követelményét a Szerződéshez fűzött 16. sz. jegyzőkönyvben foglalt eltérésre tekintettel el kell fogadni, mivel eszerint „[e] szerződés rendelkezéseinek ellenére Dánia fenntarthatja a második lakóingatlan megszerzésére vonatkozó hatályos jogszabályait".

46 E tekintetben meg kell azonban állapítani, hogy a megszerzett mezőgazdasági földterületen való helybenlakás követelménye attól függetlenül nyer alkalmazást, hogy első vagy második lakóingatlanról van szó. A 16. sz. jegyzőkönyvre ezért nem lehet eredményesen hivatkozni a helybenlakás követelményének igazolásaként.

47 Figyelemmel a fentiekben kifejtettekre, nem szükséges megvizsgálni az EK 43. cikk értelmezésére vonatkozó kérdést.

48 Az első kérdésre tehát azt a választ kell adni, hogy ellentétes az EK 56. cikkel az olyan nemzeti jogszabály, mint amely az alapügyben szerepel, és amely a mezőgazdasági földterület megszerzését ahhoz a feltételhez köti, hogy a szerző fél állandó lakóhelyet létesítsen ezen a földterületen.

A második kérdésről

49 Második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra kér választ, hogy az EK 56. cikknek az első kérdésben kért értelmezése eltérő lenne-e abban az esetben, ha a megszerzett mezőgazdasági földterület önmagában nem minősül működőképes gazdaságnak, illetve ha a rajta álló lakóépület belterületen fekszik.

50 Az első kérdésre adott válaszból az következik, hogy a szóban forgó helybenlakási követelmény az érintett mezőgazdasági földterület jellegzetességeire irányuló egyedi körülményektől függetlenül ellentétes az EK 56. cikkel. Az említett cikk értelmezése szempontjából ezért nincsen jelentősége az ilyen körülményeknek, így azoknak sem, amelyekre a kérdést előterjesztő bíróság második kérdésében utalt.

51 Következésképpen a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy az EK 56. cikket abban az esetben is így kell értelmezni, ha a megszerzett mezőgazdasági földterület önmagában nem minősül működőképes gazdaságnak, illetve ha a rajta álló lakóépület belterületen fekszik.

A költségekről

52 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (harmadik tanács) a következőképpen határozott:

1) **Az EK 56. cikkel ellentétes az olyan nemzeti jogszabály, mint amely az alapügyben szerepel, és amely a mezőgazdasági földterület megszerzését ahhoz a feltételhez köti, hogy a szerző fél állandó lakóhelyet létesítsen ezen a földterületen.**

2) **Az EK 56. cikket abban az esetben is így kell értelmezni, ha a megszerzett mezőgazdasági földterület önmagában nem minősül működőképes gazdaságnak, illetve ha a rajta álló lakóépület belterületen fekszik.**

Aláírások